

Pöytäkirja

24.3.2025

VN/16923/2023

VN/16923/2023-STM-59

# Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta

Kokous 2/2025

Aika torstai 13.3.2025 klo 13.00-14.50

Paikka Teams-kokous

## Kutsutut

### Jäsen

|                              |                  |
|------------------------------|------------------|
| Siikavirta Jaska, pj. (x)    | STM              |
| Kokko Sari, vpj. (x)         | Vammaisfoorumi   |
| Artemjeff Panu (x)           | OM               |
| Huhtala Peppiina (x)         | EK               |
| Huusko Anne (x)              | Vammaisfoorumi   |
| Kirvesniemi Ville (x)        | SAK, STKK, Akava |
| Liski-Wallentowitz Hanna (-) | TEM              |
| Lithén Carola (-)            | Vammaisfoorumi   |
| Maijala Juha-Pekka (-)       | YM               |
| Mäki Anne (x)                | Vammaisfoorumi   |
| Mäki-Lohiluoma Juho (-)      | EK               |
| Paasonen Sanna (x)           | Vammaisfoorumi   |
| Pasanen Katja (x)            | UM               |
| Suomi Juha-Pekka (x)         | OKM              |
| Turtiainen Petri (x)         | Vammaisfoorumi   |
| Viemerö Jaana (x)            | Hyvil            |
| Välimaa Mika (x)             | Vammaisfoorumi   |
| Åkermarck Mikael (x)         | LVM              |
| Heikkonen Merja (x)          | VANE/STM         |
| Hoffrén Tea (x)              | VANE/STM         |
| Pihlajamäki Päivi (-)        | STM              |

### Henkilökohtainen varajäsen

|                         |                  |
|-------------------------|------------------|
| - ()                    | OM               |
| Olkkonen Karoliina (x)  | Vammaisfoorumi   |
| Sahamies Miika (-)      | SAK, STTK, Akava |
| - ()                    | TEM              |
| Metsävainio Katja (x)   | Vammaisfoorumi   |
| Kilpelä Niina (x)       | YM               |
| Jääskeläinen Marko (x)  | Vammaisfoorumi   |
| Sass Kasper (x)         | EK               |
| Kilpeläinen Viivi (-)   | Vammaisfoorumi   |
| Kokko Anna (-)          | UM               |
| - ()                    | OKM              |
| Hietala-Rasku Petra (-) | Vammaisfoorumi   |
| Vogt Ellen (-)          | Hyvil            |
| Jaakkola Kata (-)       | Vammaisfoorumi   |
| Uusitalo Eveliina (-)   | LVM              |

### Pysyvät asiantuntijat

|                              |                              |
|------------------------------|------------------------------|
| Ahonen Sanna (x)             | STM                          |
| Finström-Haanpää Maria (x)   | STEA                         |
| Helinko Hanna (-)            | SM                           |
| Joronen Mikko (x)            | Ihmisoikeuskeskus            |
| Katsui Hisayo (x)            | Helsingin yliopisto          |
| Lindqvist Gunilla (x)        | Ahvenanmaan maakuntahallitus |
| Mölläri Markku (x)           | VM                           |
| Niittyvuopio-J. Leena (-)    | Saamelaiskäräjät             |
| Nurmi-Koikkalainen Päivi (x) | THL                          |
| Salenius Maria (x)           | Kuntaliitto                  |

**Postiosoite**  
**Postadress**  
**Postal Address**  
Sosiaali- ja terveysministeriö

**Käyntiosoite**  
**Besöksadress**  
**Office**

**Puhelin**  
**Telefon**  
**Telephone**

**Faksi**  
**Fax**  
**Fax**

**s-posti, internet**  
**e-post, internet**  
**e-mail, internet**

Syväkangas Petri (x) KELA  
Tervahauta Hanna (-) STM

Kutsuttu asiantuntija, asiakohta 4: hallitusneuvos Milja Tiainen, STM

## Käsiteltävät asiat

### 1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja todettiin läsnäolijat. Puheenjohtaja toivotti erityisesti uudet jäsenet, varajäsenet ja pysyvät asiantuntijat tervetulleiksi.

### 2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin esitetyssä muodossa.

### 3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisenkokouksen pöytäkirja 1/2025 (suomi ja ruotsi) oli hyväksytty sähköpostimenetel-lyllä.

Päätös: Merkittiin edellisen kokouksen pöytäkirja tiedoksi.

### 4. Toimintaohjelman seuranta: Riittävä elintaso ja sosiaaliturva, toimenpide 52

Toimintaohjelman toimenpide 52 käsittelee vammaisten ihmisten riittävää toimeentuloa ja sosiaaliturvaa.

Tavoite: Vammaisten ihmisten sosiaaliturvan kehittäminen

52. Sosiaaliturvan uudistamisessa otetaan huomioon vammaisten ihmisten elämäntilanteet. Uudistamisessa varmistetaan vammaisten ihmisten ja heitä edustavien järjestöjen osallisuus sekä arvioidaan ja seurataan vaikutuksia vammaisiin ihmisiin, lapsiin, nuoriin ja perheisiin.

*Aikataulu:* toimintaohjelmakauden aikana

*Vastuutaho:* STM

Toimenpiteeseen liittyen hallitusneuvos Milja Tiainen STMn sosiaaliturva- ja vakuutusosastolta esitteli tiivistetysti kuntoutukseen ja työkyvyttömyyteen liittyvien etuuksien muutoksia ja muutosten tavoitteita/vaikutuksia, erityisesti vuoden 2025 aikana voimaan tulleita ja tulevia muutoksia. Diat liitteessä 1.

Muita suuria etuuskokonaisuuksia, joissa muutoksia on tehty, ovat työttömyysturva ja asumistuet, erityisesti yleinen asumistuki, mutta myös eläkkeensaajan asumistuki. Toimeentulotukilakia on muutettu ja isompi kokonaisesitys toimeentulotuen uudistamisesta on tarkoitus antaa ensi syksynä. Yleistukea koskeva hallituksen esitysluonnos on tulossa lausunto-kierrökselle tänä keväänä.

Lisäksi käytiin yleisellä tasolla läpi parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean työtä, joka aloitettiin viime hallituskaudella ja komitean välimietintö on julkaistu, ja se on käynyt myös lausuntokierroksella. Työskentelyä on Orpon hallituskaudella fokusoitu tiettyihin kysymyksiin, joista komitea on käsitellyt etuuksien tason arviointia, työttömyyteen ja työkykyyn liittyviä etuuksia ja niihin kytkeytyviä palveluja/ vastaavuutta elämäntilanteisiin sekä etuuksiin liittyviä velvoitteita. Tänä keväänä tarkastelun kohteena on perustoimeentuloturvan, asumisen tuen eri muotojen ja viimesijaisen turvan välinen suhde. Komitean linjauksia ei vielä ole kuitenkaan saatavilla. Syksyllä työ jatkuu lapsiperheiden kokonaisuudella. Syksyllä 2026 valmistuu loppumietintö.

Keskustelussa nostettiin esiin muun muassa vammaisten opiskelijoiden opintolainan nostotarve. Todettiin, että tästä keskusteltiin eduskunnan valiokunnassa. Kuntoutusrahan ohella tulee käytännössä maksuun yleinen asumistuki ja myös toimeentulotukea on mahdollista saada. Opintotuen saajalla toimeentulotuen saanti on kuitenkin epätodennäköisempää.

Keskustelussa pidettiin myös erittäin tärkeänä seuranta- ja vaikutusten arviointia. Motivaatio ja mahdollisuus sitoutua ammatilliseen kuntoutukseen voi muutosten myötä heikentyä. Tavoitteena on kuitenkin työllisyyden edistäminen. Ennakoivaa arviointia on jo tehty ja suunnitelmaa myös jälkiarviointiin on valmisteltu.

Vammaisjärjestöjen puolelta muistutettiin myös siitä, miten vaikeaa vammaisilla opiskelijoilla on käydä opiskelujen ohella töissä. Opiskelijavaihtoissa vammaisten opiskelijat eivät ole oikeutettuja asumislisään, mikä on vaikeuttanut joidenkin kohdalla vaihtoon lähtöä. Myös järjestöjen puolelta vammaisvaikutusten arviointia pidettiin tärkeänä. Toimeentulotuen hakeminen koetaan myös usein raskaaksi ja byrokraattiseksi.

Puheenjohtaja muistutti, että vaikutusten arvioinnin perusteella on velvollisuus myös ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin, jos muutokset eivät johda haluttuun suuntaan. Neuvottelukunta voi myös auttaa havaintojen tekemisessä.

KELAn edustaja totesi myös, että Nuotti-valmennuksen kohderyhmä on vuosien mittaan laaventunut, ja on tärkeää, että palvelu kohdentuu sitä eniten tarvitseville.

Keskustelussa kysyttiin myös vanhempien tulojen vaikutuksesta opintotuen saantiin ja todettiin, että alle 18-vuotiaiden kohdalla näin on.

Yhteenvetona todettiin, että nuorten sosiaaliturvaa tulisi pystyä selkeyttämään ja siihen tarvittaisiin parlamentaarista yhteisymmärrystä. Komitean työhön on syytä palata neuvottelukunnassa työn edistyessä.

Päätös: VANE kävi keskustelun vammaisten ihmisten sosiaaliturvaan liittyvistä kehittämissuunnitelmaista ja seurannan jatkotoimista. Todettiin, että aiheeseen on syytä palata vielä toiseen kertaan hallituskauden aikana, kun uudistukset etenevät.

## 5. Ministeriöiden ja sidosryhmien kuulumiset

Pääsihteeri oli pyytänyt etukäteen ministeriöiltä ja sidosryhmiltä listausta ajankohtaisista asioista, joista oli laadittu yhteenveto. Ministeriöt täydensivät yhteenvetoa kokouksessa suullisesti. Liitteessä 2 on täydennetty yhteenveto.

Keskustelussa nousi esiin seuraavat kysymykset:

- Ovatko taksilainsäädännön korjaukset vielä tulossa lausunnolle?  
LVM: Taksilainsäädäntöä koskeva arviomuistio oli viime keväänä lausunnolla ja tänä keväänä vielä menossa lausunnolle HE-luonnos.

- Mikä on demokrationpoliittisen ohjelman ja valtuutettujen aseman mahdollisia muutoksia koskeva tilanne?  
OM: Demokration poliittinen ohjelma julkistetaan lähiaikoina ja valtuutettujen asemaan kohdistuva valmistelu on vielä kesken.
- Mistä aiheesta uusi yksilövalitus YK:n vammaiskomitealle on tehty?  
UM: Yksilövalituksia koskeva tieto on salassapidettävää, lisätietoa ei voi vielä antaa.
- Mikä on vammaispalvelulain seurantasuunnitelman tilanne?  
STM: STM ja THL valmistelevat yhteistyössä seurantasuunnitelmaa, tarkoitus kuulla myös järjestöjä ja järjestää mahdollisesti hyvinvointialueille työpajoja. Palautteen perusteella tarkoitus antaa toimeenpanon tukea ja soveltamisohje tulossa lähiaikoina.
- Onko tietoa mihin sosiaalihuollon 100 milj. euron säästöt kohdentuvat?  
STM: Virkakunnallakaan ei ole tällä hetkellä enempää tietoa, kuin julkisuudessa ollut esillä.
- Kuka STM:ssä vastaa nykyisin apuvälineasioista?  
STM: Anne Arvonen on aloittanut Anne Kanto-Ronkasan seuraajana.
- Mitä STEAn toimintaa koskevalle selvityshenkilön raportille tapahtuu seuraavaksi?  
STEa: Virkakanta selvityshenkilö Pyykön raporttiin valmistuu maaliskuun aikana. Poliittisten päätösten aikataulua ei vielä tiedetä. Uusi avustushaku pitäisi saada auki keväällä ja tästä on viestitty selkeästi eteenpäin.
- Miten KELA on pystynyt hoitamaan ruotsinkielisen tulkkauksen tarpeet?  
KELA: Kun Kela valitsee kilpailutuksessa tulkkeja, valitaan tulkit ensisijaisesti ruotsinkieliseen palveluun. Kelan tavoitteena on, että tulkkeja saadaan riittävästi suhteessa asiakkaiden tarpeisiin. Ruotsinkielisiä tulkkeja yritetään hankkia kolmelle alueelle: Läntinen, Uusimaa, Pohjanmaa. Näiden alueiden tulkkeja välitetään sitten tarpeen mukaan laajasti (myös muille alueille). Ajankohtainen tilanne on kuitenkin sellainen, että ruotsinkielisiä tulkkeja ei ole riittävästi Kelankaan saatavilla. Tätä kompensoidakseen Kelan Vatu-keskus uudelleen järjestee tarvittaessa tilauksia ruotsinkielisen palvelun saatavuuden varmistamiseksi ruotsinkielisille asiakkaille.
- Ahvenanmaan maakuntahallitus on myös yksi tulkkauspalvelujen tilaaja.

Päätös: VANE kävi keskustelun ajankohtaisista asioista ja merkitsi yhteenvedon ja sen täydennykset tiedoksi, täydennetty yhteenvedo liitteessä 2.

## 6. VANEn edustajat työryhmissä ja työryhmäkuulumiset

- Liikuntatieteellisen Seuran soveltavan liikunnan tutkimus- ja kehittämistyöryhmä/Sari Kokko: Seuraava kokous pidetään 19.3.2025 ja sen esityslistalla ovat mm.: STMn toimenpiteet liikuntaneuvonnan osalta, uuden vammaispalvelulain toimeenpano ja vammaispalvelujen käsikirjan tilannekatsaus, toimintakyvyltään heikentyneet ikäihmiset.
- Selkokielen neuvottelukunta: VANEn edustajaksi ehdotettu ja hyväksytty Sanna Paasonen. Uuden neuvottelukunnan ensimmäinen kokous pidetään toukokuussa.

Päätös: VANE merkitsi tiedoksi soveltavan liikunnan tutkimus- ja kehittämistyöryhmän kuulumiset sekä Sanna Paasonen jäsenyyden Selkokielen neuvottelukunnassa.

## 7. Lausunnot ja kannanotot

### Asiantuntijakuuleminen

- Eduskunta/Liikenne- ja viestintävaliokunta 25.3.25: HE 12/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi <https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+12/2025> VANE ilmoitti, ettei esitykseen ole huomautettavaa

### Vireillä oleva lausuntopyyntö

- STM: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (VN/12299/2024), määräaika 14.4.2025

### Annettu kannanotto

- VANE: Vammaisfoorumi ry:n rahoitus tulee turvata, 23.1.2025

### Annettu lausunto

- STM: Luonnos selvitykseksi sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustustoiminnan edellytyksistä ja linjauksista, VN/1463/2025, määräaika 31.1.2025

### Lausumatta jätetyt lausuntopyynnot:

- STM: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain 20 §:n muuttamisesta, VN/34869/2024, määräaika 28.1.2025
- OPH: Teams-kuuleminen TELMA-koulutuksen perusteiden uudistamisesta, määräaika alkuvuonna 2025
- UM: Lausuntopyyntö Suomen raportista kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen täytäntöönpanosta, VN/35814/2024, määräaika 7.2.2025

Päätös: VANE merkitsi tiedoksi asiantuntijan kuulemispyynnön, vireillä olevan lausuntopyynnön, kannanoton, annetun lausunnon ja lausumatta jätetyt lausuntopyynnot.

## 8. Muut mahdolliset asiat

YK:n vammaisyleissopimuksen osapuolikokoukseen New Yorkiin (10.2.-12.6.2025) STM:stä lähdössä Tea Hoffrén ja Tuomas Leppo sekä VANEn edustajana Merja Heikkinen.

## 9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään läsnäkokouksena 21.5.2025 klo 13-15.30, Mariankatu 9, Helsinki, nh Jakovara.

## 10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.50.

Puheenjohtaja

Jaska Siikavirta

Neuvotteleva virkamies

Merja Heikkonen